

Fylkesrådet 2023-2027

Politisk plattform

For et samarbeid mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti

Akershus fylkeskommune

INNLEDNING

Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti er enige om å danne fylkesråd i Akershus. Målet for fylkesrådet, utgått av Høyre, Frp, KrF, og Venstre, er å legge til rette for at innbyggerne skal leve livet sitt så godt som mulig, slik de selv vil. Akershus skal være en miljøvennlig, bærekraftig, moderne og innovativ region hvor alle får gode muligheter til å lykkes. Akershus skal være Norges beste fylke å bo i.

Norge er et samfunn med små forskjeller, tillit mellom folk og høy grad av trygghet. Vi må ta vare på denne sosiale kapitalen. Fylkesrådet vil styrke de viktige felleskapene og bygge samfunnet nedenfra gjennom å spre makt og gi enkeltmennesker, familier og lokalsamfunn mulighet til å styre sin egen hverdag, og til å forme sin egen fremtid.

Akershus skal være et fylke der folk ikke bare vil bo, men hvor de også vil jobbe og starte arbeidsplasser. Ulike fellesskap gir rom for folk flest til å realisere sitt potensial og ta ansvar for egne liv. Ved å starte og drive bedrifter skapes det arbeidsplasser, verdier og fellesskap.

Akershus skal ha Norges beste utdanning. Fylkesrådet vil jobbe for en videregående opplæring som er preget av mestring, motivasjon og læring, og gir relevant kompetanse til videre utdanning og arbeid. Fylkesrådets mål er at alle elever som starter på videregående skole, skal kunne fullføre. Fylkesrådet vil legge til rette for et fleksibelt opplæringsløp som tar hensyn til ungdom og voksnes ønsker, erfaringer og livssituasjon. Fylkesrådet vil gjeninnføre fritt skolevalg, opprette UngInvest i Akershus og innføre en ordning med psykiske helseteam i hver region.

Akershus skal være et fylke hvor vi tar vare på naturen. Fylkesrådet vil sikre at økt befolkningsvekst ikke går på bekostning av å ta vare på natur, matjord og kulturminner.

Akershus skal gå i front for å redde Oslofjorden. I løpet av de siste 30 årene har Oslofjorden endret seg dramatisk. Fra å være en fjord full av fisk og sjøfugl, har bestandene av nøkkelarter som torsk og hummer gått ned med over 90 prosent. Akershus skal gå foran i arbeidet med å ta vare på Oslofjorden, slik at også fremtidige generasjoner får oppleve en levende og ren fjord. I tett samarbeid med nabofylkene, kommunene i Akershus og staten, skal arbeidet med å redde Oslofjorden intensiveres.

Akershus skal være et klimapolitisk foregangsfylke. Fylkesrådet vil at det skal bli enklere og billigere å reise kollektivt. Et godt utbygd kollektivtilbud er avgjørende for å kutte klimagassutslipp, og for å sikre folk og særlig familier en hverdag som går rundt. Fylkesrådet vil prioritere å redusere prisen på månedskort.

Akershus skal være et fylke med god fremkommelighet og god veistandard. Etterslepet på fylkesveiene er stort, og fylkesrådet vil prioritere å ta igjen dette vedlikeholdsetterslepet.

Akershus skal være et fylke der det er attraktivt å etablere næringsvirksomhet. Et sterkt, mangfoldig og konkurransedyktig næringsliv med arbeidsplasser skaper trygghet, livskvalitet og velferd. Akershus har gode forutsetninger for å videreutvikle et mangfoldig næringsliv. Bedriftene må ha rammevilkår som stimulerer til nyetableringer, vekst og utvikling.

Akershus skal være et fylke med gode utviklingsmuligheter for et profesjonelt og frivillig kulturliv. Fylkesrådet vil særlig videreutvikle og styrke talentsatsninger innen musikk, dans, teater, og visuell kunst.

Akershus er et frivillighetsfylke. Det er enorme mengder frivillighetstimer som legges ned i hele fylket vårt. Fylkesrådet vil legge til rette for at frivilligheten i Akershus har gode arbeidsvilkår, og for at den kan fortsette å være fri og villig. Fylkesrådet vil at Akershus skal

skape gode arenaer og former for samarbeid med frivilligheten, på frivillighetens premisser.

Akershus skal ta utgangspunkt i bærekraftsmålene. Beslutninger som tas i Akershus skal måles på bærekraftsmålene og det skal utarbeides årlig bærekraftsrapport for Akershus som rapporterer på FNs bærekraftsmål.

Akershus skal være en åpen og transparent fylkeskommune. Fylkesrådet ønsker åpenhet og innsyn i beslutningene som fattes, og vil innføre

et åpenhetsregister i tråd med anbefalingene fra KS og Datatilsynet. Fylkesrådet vil sikre at Akershus fylkeskommunes tjenester er universelt utformet, både med tanke på fysisk, digital, og språklig tilgjengelighet.

Akershus fylkeskommune skal være en god arbeidsgiver der det er attraktivt å være ansatt, og der det satses på kompetanse og moderne digitale løsninger. Etter mange år med omstilling og store endringer vil fylkesrådet gi ansatte ro og rom til å gjøre en god jobb for å utvikle Akershus fylke videre.

INNHold

UTDANNING OG KOMPETANSE	1
Flere skal fullføre og bestå videregående opplæring	1
En skole tilpasset den enkelte elev	2
Attraktivt å være lærer i Akershus	2
Fylkeskommunen som skoleeier	3
Samarbeid mellom næringslivet og utdanning	3
En god fagskole	3
SAMFERDSEL	4
Kutte klimagassutslipp i transportsektoren	4
Enklere og billigere å reise kollektivt	4
Innfartsparkering	6
Oslofjorden som ferdselsåre	6
Trafikksikkerhet	6
Tilrettelegging for sykkel	7
Oslopakke 3	7
Fylkesveiene	8
PLAN OG AREALPOLITIKK	9
KLIMA, MILJØ OG NATUR	10
OSLOFJORDEN	12
NÆRINGSUTVIKLING	13
Et attraktivt fylke å etablere næringsvirksomhet	13
Fremtidsrettede arbeidsplasser	14
Reiseliv	14
Landbruk	15
KULTUR	15
Museer og kulturminner	16
FRIVILLIGHET, FOLKEHELSE OG TANNHELSE	17
Frivillighet og idrett	17
Folkehelse	18
Tannhelse	18
FYLKESKOMMUNEN SOM INNKJØPER	19

UTDANNING OG KOMPETANSE

Flere skal fullføre og bestå videregående opplæring

Fylkesrådet vil følge opp stortingsmeldingen om fullføringsrefomen sine tiltak for at flere ungdom og voksne skal bestå videregående opplæring med studie- eller yrkeskompetanse, og være godt forberedt til videre utdanning og arbeidslivet. Fylkesrådets mål er at alle elever som starter på videregående skole, skal kunne fullføre.

For å skape et samfunn der alle får mulighet til å skape seg gode liv, må vi lykkes med et fleksibelt opplæringsløp som tar hensyn til ungdom og voksnes ønsker, erfaringer og livssituasjon, og en videregående opplæring som er preget av mestring, motivasjon og læring og gir relevant kompetanse til videre utdanning og arbeid.

Fylkesrådet vil

- Innføre fritt skolevalg i Akershus fra og med høsten 2024. Det søkes å finne en bred enighet om nytt inntaksreglement for å sikre elevene og skolene forutsigbarhet.
- Sikre at elever som bor i Lunner og Jevnaker også har reelt fritt skolevalg og at de skal kunne søke seg til skoler enten i Akershus eller på Hadeland eller Ringerike.
- Styrke elevenes rett til tilpasset undervisning og sikre at skolene har et fagtilbud som gir elever reell valgfrihet i valg av programfag og valgfag.
- Gi elevene større valgfrihet også når det gjelder valg av fagkombinasjoner. For eksempel skal også elever på MDD, KDA og yrkesfag kunne velge realfaglig matematikk.
- Sikre at elever som har et svakt faglig grunnlag fra grunnskolen får bedre oppfølging i overgangen til videregående skole, og tilbud om f.eks. sommerskole eller innføringsfag.
- Bedre overgangen og samarbeidet mellom ungdomsskole og videregående skole, gjennom blant annet å legge til rette for at den enkelte elev og de foresatte involveres mer aktivt det siste året på grunnskole, og å styrke rådgivningstjenesten i videregående skole.
- Sikre at det tilbys et fleksibelt opplæringstilbud for voksne som gjøre at flere voksne kan kombinere det å fullføre videregående opplæring med jobb og familieliv.
- Utrede et forsøksprosjekt med opptak av muntlig eksamen slik at elevene har mulighet til å klage på karakteren.
- Legge til rette for en inkluderende russetid og bidra til at den ikke kommer i konflikt med eksamen.
- Bruke Ombudet for barn og unge aktivt i arbeidet med å sikre at det ikke forekommer mobbing på de videregående skolene.
- At alle mobbesaker skal gripes fatt i og få konsekvenser ved den enkelte skole. Fylkesrådet har en nulltoleranse for mobbing i skolene. Ved vedvarende mobbing må det vurderes om mobberen bør bytte skole.

- At det skal være psykiske helseteam i hver region for å hjelpe skolene med å forebygge psykisk uhelse. Teamene kan bestå av miljøarbeidere, fysiske trenere, psykiatriske sykepleiere og andre som har kompetanse innen psykisk helse.
- Sikre god tilstedeværelse av skolehelsetjenesten på alle videregående skoler i Akershus.
- Sikre et godt rusforebyggende arbeid i skolene, og hjelpe elever som sliter med rus og avhengighet.
- Styrke seksualitetsundervisningen.
- Arbeide for at fraværgrensen praktiseres likt ved alle videregående skoler i Akershus. Ved høyt fravær skal fylkeskommunen sette i verk nødvendige tiltak for å motvirke ytterligere fravær.

En skole tilpasset den enkelte elev

Fylkesrådet skal sørge for at Akershus innretter et skoletilbud som i størst mulig grad er tilpasset den enkelte elev. I dette arbeidet skal fylkesrådet jobbe for en størst mulig grad av fleksibilitet for elever. En del av dette er også at skolene i Akershus skal legge til rette for tilbud til elever med spesielle talenter, og elevene gis mulighet til å forsere høyere utdanning.

Fylkesrådet vil

- Gi elever i ungdomsskolen muligheter til å ta flere fag på videregående nivå.
- Utrede et prøveprosjekt med semestermodell i videregående opplæring.
- At de videregående skolene skal gis mulighetene til å utvikle seg til profilskoler, fortrinnsvis der skolene ligger geografisk tett.
- At det skal være gode muligheter for elever å velge en blandingsmodell mellom studiespesialiserende og yrkesfag, der det er ønske om og behov for det. Yrkesfagene må løftes og elever som velger den retningen skal oppleve samme oppmerksomhet som de som velger realfag.
- Gi elever på studiespesialiserende linjer mulighet til å ta påbygg i vg4, slik at de kan få yrkeskompetanse og gå ut i lære.
- At UngInvest skal etableres i minst en av de tre regionene i fylket.
- At flyktninger som blir bosatt i fylket skal få tilbud om skoleplass i videregående skole fortløpende.

Attraktivt å være lærer i Akershus

Fylkesrådet vil

- Prøve ut ordninger for å sikre flere kvalifiserte lærere i skolen, for eksempel ved å la flere få fullføre lærerutdanning samtidig som de arbeider som lærere.
- Innføre en lokal lærerspesialistordning der de best kvalifiserte lærere får større pedagogisk ansvar og høyere lønn.

- Utvide lektor 2-ordningen og opprette yrkesfaglærer 2-ordning slik at flere personer fra næringslivet kan undervise i skolen i kortere perioder.
- Styrke veiledningsordningen for nyutdannede lærere slik at de blir tryggere i lærerrollen og forblir i yrket.
- Satse på etter- og videreutdanning av lærere og styrke lærernes digitale kompetanse.
- Øke lærertettheten der det er særlige utfordringer.

Fylkeskommunen som skoleeier

Fylkesrådet vil

- Ha åpenhet om skolerresultater og om lærernes samlede kompetanse.
- La elevene få evaluere undervisningen slik at den enkelte lærer og skoleledelse får informasjon om hvordan elevene vurderer kvaliteten på undervisningen.
- Støtte nyetablering av friskoler i Akershus, og styrke samarbeidet med etablerte videregående friskoler for å gi flere valgmuligheter og øke kapasiteten.
- Legge til rette for at elevene skal kunne søke på friskoler i fylkeskommunen gjennom vigo.no.
- Sikre elevene gode medvirkningsmuligheter gjennom sterke elevråd på alle skoler og et velfungerende ungdommens fylkesråd i Akershus.

Samarbeid mellom næringslivet og utdanning

Fylkesrådet vil

- Intensivere arbeidet med å skaffe læreplass til alle.
- Etablere nye læreplasser og ta inn flere lærlinger i fylkeskommunens egen organisasjon og egne virksomheter.
- Oppdatere utstyrsparken på yrkesfaglige utdanningsprogrammer slik at opplæringen blir relevant for elevene og arbeidslivet, og samarbeide med næringslivet slik at elevene kan bruke bedriftenes utstyrspark.
- Styrke og markedsføre full opplæring i bedrift som et eget søkbart løp i den videregående skolen, som gir fag- og svennebrev.
- At dimensjoneringen av utdanningstilbudet skal tilpasses arbeidslivets behov.
- At de videregående skolene i Akershus skal gjennom Ungt entreprenørskap og samarbeid med næringslivet utvikle barn og unges kreativitet, skaperglede og tro på seg selv.

En god fagskole

Fylkesrådet vil

- Arbeide for at fagskolene har en sentral plass i den regionale kompetanseplanleggingen.

- Støtte at Fagskolen i Viken etablerer fagskole med campus på Romerike basert på etterspørselen i arbeidsmarkedet.

SAMFERDSEL

Folk i Akershus skal ha mulighet til enkelt å forflytte seg mellom jobb, skole, venner og fritidsaktiviteter. For å få til dette må det være effektivt, attraktivt, enkelt og billig å reise kollektivt. Det må også være trygt og effektivt å bruke et oppgradert og miljøvennlig veinett. Fylkesveiene spiller en sentral rolle i folks hverdag, og fylkeskommunen har som eier ansvaret for at disse til enhver tid er trygge å ferdes på. Fylkesrådet legger økt trafiksikkerhet og nullvisjonen for drepte og hardt skadde i trafikken til grunn for all samferdselspolitikk, og vil derfor gjennomføre et arbeid for å ta igjen etterslepet på våre fylkesveier og sørge for at disse blir trygge å bruke for innbyggerne i Akershus.

Alle infrastruktur- og kollektivløsninger skal skje med lavest mulig utslipp av klimagasser og med så mye hensyn til natur og miljø som mulig innenfor samfunnets behov for mer effektive løsninger.

Kutte klimagassutslipp i transportsektoren

Akershus skal være et klimapolitisk foregangsfylke. Mesteparten av klimagassutslippene i Akershus kommer fra transportsektoren. Det er også den sektoren der det er enklest å kutte utslipp raskt. For at Norge skal oppfylle sine forpliktelser om 55% kutt i klimagassutslipp innen 2030, i tråd med Parisavtalen og klimaavtalen med EU, må det oppnås store utslippskutt i Akershus, særlig i transportsektoren.

Fylkesrådet skal i sitt arbeid følge opp Miljødirektoratets rapport «Klimatiltak i Norge mot 2030». Fylkeskommunens virkemidler for å bidra til at målene i rapporten nås er blant annet å stille utslippskrav til kollektivtrafikken og i byggeprosjekter, å stille utslippskrav i kjøp av varer og tjenester og gi insentiver i bomringen til omstilling av varebiler og tunge kjøretøy til nullutslippsteknologi eller biogass.

Fylkesrådet legger fortsatt til grunn at transportsektoren i Akershus skal være utslippsfri i 2030.

Fylkesrådet vil

- At kollektivtrafikken skal være utslippsfri innen 2028, og det skal utredes hvordan dette målet kan nås tidligere.
- At miljø skal vektes 35% i driftskontrakter og byggeprosjekter.

Enklere og billigere å reise kollektivt

Fylkesrådet vil at det skal bli enklere og billigere å reise kollektivt. Fra 2007 til 2019 ble kollektivtrafikken i Akershus doblet. Fylkesrådet vil at denne utviklingen skal fortsette, og Akershus fylkeskommune skal legge til rette for at flere innbyggere i Akershus velger kollektivtransport i stedet for bil i hverdagen. Derfor vil fylkesrådet også jobbe for at staten skal bidra mer til finansiering av store kollektivprosjekter.

Store deler av Buskerud og Østfold er en del av det samme sammenhengende bo- og arbeidsmarkedet som Oslo og Akershus er i. Det er derfor viktig for innbyggerne i nabofylkene til Akershus at det er et

sømløst billettsystem på kollektivtrafikken på tvers av fylkesgrensene, slik at det blir enklere å reise kollektivt. Dersom flere pendlere reiser kollektivt fra Buskerud og Østfold mot Oslo, vil det også bidra til mindre kø og bedre bussframkommelighet på veiene i Akershus. Fylkesrådet legger til grunn at tekniske og avtalemessige forhold for å få dette på plass er avklart av Viken fylkeskommune. Østfold og Buskerud fylkeskommune må selv bære den økonomiske kostnaden for dette, men fylkesrådet er positiv til at dette skjer og skal aktivt bidra til at nødvendige avtaler og avklaringer kan komme på plass raskt. Det skal også arbeides for mer sømløse kollektivløsninger mot Innlandet fylkeskommune.

For at kollektivtrafikken skal være et attraktivt alternativ til bil, er det viktig at bussen ikke blir stående fast i bilkø. Fylkesrådet vil forbedre bussframkommeligheten i hele Akershus, for eksempel ved flere egne traseer og høyere prioritering i lyskryss, og er positive til innovasjon og digitale løsninger. Fylkesrådet vil lage en helhetlig plan for økt bussframkommelighet i busskorridorene inn mot Oslo og de store kollektivknutepunktene i Akershus. Arbeidet skal skje i samarbeid med kommunene og bygge videre på eksisterende samarbeid, slik som prosjektet for bedre bussframkommelighet i Asker og «Tiltakspakke for grønn mobilitet på Nedre Romerike».

Fylkesrådet skal arbeide for at all kollektivtransport skal være universelt utformet fra start til slutt.

Gardermoen er Norges viktigste kollektivknutepunkt, både i nasjonal og regional forstand. Flyplassen bør i større grad være et lokalt knutepunkt med flere bussruter som binder øvre Romerike sammen på tvers.

Bestillingstransport er et viktig supplement til rutegående busser. Dagens bestillingstransporttilbud er imidlertid både svært begrenset og i praksis lite tilgjengelig for aktuelle målgrupper. Fylkesrådet vil både jobbe med å legge til rette for mer aldersvennlig transport, og legge til rette for bestillingstransport for barn og ungdom, basert på erfaringene fra pilotprosjektene med henting til fritidsaktiviteter i Bærum og Nordre Follo.

Fylkesrådet vil

- Prioritere å redusere prisen på månedskort.
- Ha flere avganger på buss, bane og båt i Akershus, og at flere enn i dag skal reise kollektivt, sykle og gå.
- Endre takst- og sonesystemet for kollektivtrafikken i Akershus slik at det blir enklere og billigere å reise kollektivt. Det skal utredes modeller for hvordan takst- og billettsystemet kan bli mer fleksibelt og mer rettferdig.
- Utrede, med sikte på å implementere, gratis reisekort for ungdom i videregående opplæring, i stedet for skoleskysskort som har tidsbegrensning.
- Utrede en utvidelse av familierabatten, der barn reiser gratis sammen med en voksen.
- Innføre konseptet «rosa busser» for aldersvennlig transport i Akershus.
- Styrke bestillingstransporttilbudet i distriktene der rutebusstilbudet er begrenset og legge til rette for bestillingstransport for barn og ungdom.
- Arbeide for at Akershus skal komme under den nasjonale ordningen for TT-transport.

- Arbeide for et bedre togtilbud på InterCity-strekningene i Akershus og grenbanene; Kongsvingerbanen, Gjøvikbanen, Hovedbanen, Spikkestadbanen, og Østfoldsbanens østre linje.
- Arbeide for å realisere ny togstrekning fra Oslo til Stockholm gjennom realisering av Oslo-Stockholm 2.55.
- Arbeide for flere tverrforbindelser med buss, slik at kollektivtrafikken er et reelt alternativ til bil for flere lokale reiser og for reiser som ikke går til Oslo sentrum, ikke minst for å bedre tilgangen til sykehusene i fylket.
- At Akershus skal være i front internasjonalt med å ta i bruk autonome kjøretøy for samkjøring i kollektivtrafikken, som et supplement til tog, bane og de tunge busslinjene.
- Arbeide for å opprettholde trikketilbudet til Bærum.
- Lage en permanent ordning med gratis kollektivreiser for asylsøkere.
- Lage en helhetlig plan for økt bussframkommelighet i busskorridorene inn mot Oslo og de store kollektivknutepunktene i Akershus.
- Arbeide for bedre kollektivforbindelser mellom Nesodden og Ski stasjon som kollektivknutepunkt.

Innfartsparkering

Fylkesrådet vil etablere flere innfartsparkeringsplasser ved kollektivknutepunkter i Akershus slik at flere på en enklere måte kan reise kollektivt. Det skal søkes å finne løsninger som er innovative og har lavt areal- og klimaavtrykk. Fylkesrådet vil søke samarbeid med kommuner, næringsliv og privatpersoner om aktuelle arealer for innfartsparkering som er tilgjengelig ved kollektivknutepunkter.

Oslofjorden som ferdselsåre

Fylkesrådet ser et stort potensial i Oslofjorden som ferdselsåre. Klima- og miljøvennlig samferdsel med utslippsfrie båter i et godt utbygd rutenett vil være attraktivt for innbyggere og en god avlastning for trafikken for øvrig. I årene som kommer vil mindre og autonome båter kunne bidra ytterligere til å ta ut det fulle potensialet. I første omgang vil fylkesrådet jobbe sammen med Ruter for å få flere anløp og hyppigere avganger. Sætre og Fornebu er aktuelle anløpssteder å starte med for å utvide rutenettet.

Trafikksikkerhet

Stortinget vedtok i 2002 en nullvisjon om ingen drepte eller hardt skadde i vegtrafikken. Fylkesrådet vil legge dette til grunn for sitt arbeid med trafikksikkerhet.

Det er avgjørende viktig at barn og unges sikkerhet vektlegges høyt når fremtidens transportløsninger utformes. I dag ferdes barn, syklist, rullestolbrukere og barnevogner mange steder i samme kjørefelt som tungtrafikk, biler og traktorer. Fylkesrådet vil derfor igangsette en bred gjennomgang av utfordringene, og komme med konkrete tiltak som kan gjøre hverdagen tryggere for barn og unge som ferdes i trafikken. Fylkesrådet vil samle løsninger for barn og unges trafikksikkerhet i en egen barnas transportplan for Akershus fylke.

Fylkesrådet vil

- Lage en tiårsplan for trygging av skolevei, for å sikre oppdaterte prioriteringer, langsiktig planlegging og åpenhet.
- Igangsette prosess for at Akershus fylke skal godkjennes som trafikksikker fylkeskommune.
- Ta i bruk flere virkemidler for å sikre trygge veier for barn og unge, herunder:
  - Hjertesoner rundt skolene.
  - At holdeplassene for skoletransport utformes slik at elevene i størst mulig grad slipper å krysse veien eller slik at de har planfri gangvei.
  - Utbygging av gang- og sykkelveier i tilknytning til skolene, idrettsanlegg og lekeplasser.
  - Lysregulering av farlige kryss.
  - Senke fartsgrenser rundt barneskoler.

Tilrettelegging for sykkel

Akershus skal følge opp de nasjonale målene om at flere skal gå og sykle i hverdagen, gjennom hele året.

Flere steder i Akershus er det konflikt mellom biler og syklist i veibanen. På steder der det ikke er aktuelt eller ikke er prioritert å bygge ny sykkelvei, vil fylkesrådet i samarbeid med kommunene søke å finne andre løsninger som gjør det tryggere å sykle, herunder å vurdere om veiskulder kan utvides, om deler av strekninger kan gjøres enveiskjørt eller ha gjennomkjøring forbudt, eller om deler av parallelle gateløp i byområder kan prioriteres for sykkel.

Fylkesrådet vil

- Arbeide for mer tilrettelegging for sykkel i regionbyene, i nærheten av sentrum og mellom tettsteder.
- Lage en plan for sykkelveistrekninger som er prioritert for vinterdrift, som gjøre det mulig å sykle om vinteren.

Oslopakke 3

Fylkesrådet legger fremforhandlet Oslopakke 3 til grunn for sitt arbeid i perioden 2023-2027. Frp sine representanter i fylkesrådet tar dissens mot å benytte bompengefinansiering i Oslopakke 3 og vil ikke delta i fylkesrådets behandling av forhandlingsresultat og handlingsplaner om Oslopakke 3. Andre samferdselssaker, deriblant samferdselsplan, vil bli behandlet av et samlet fylkesråd uten reservasjoner.

Fylkesrådet skal følge opp gjeldende Oslopakke 3-avtale og vil at avtalen ved reforhandling forlenges til 2045. 60/40-fordelingen av bompenger mellom Oslo og Akershus skal ligge fast.

For å sikre finansiering av prosjektene må de totale inntektene i pakken økes. I tillegg til bompenginntektene forventer fylkesrådet at staten bidrar mer til store kollektivprosjekter, og at det kan hentes inn betydelige grunneierbidrag til både kollektivprosjekter og veiprosjekter i Oslopakke 3.

Elbilfordelene i bomringen skal bestå til 2025. Etter 2025 skal det fortsatt være et tydelig skille mellom elbiler og fossilbiler i bomringen, slik at det alltid lønner seg å velge de mest miljøvennlige løsningene. De mest miljøvennlige transportløsningene er å reise kollektivt, sykle og gå. Dette er avgjørende for å nå nullvekstmålet for biltrafikk.

Ved reforhandling av avtalen skal det settes av betydelig mer penger enn i dagens avtale til drift av kollektivtrafikk og lavere priser på kollektivtrafikk.

Fylkesrådet vil

- Sikre finansiering og ferdigstilling av Fornebu-banen og at arbeidet med planlegging og bygging av T-baneforlengelse til Lørenskog og baneløsning Nedre Romerike videre til Lillestrøm og Kjeller intensiveres.
- Sikre at tunge kjøretøy som går på biogass får betalingsfritak i bomringen, og gi insentiver for utslippsfrie varebiler og tungtransport.
- Utrede en mulig differensiering av nullvekstmålet der personbiltrafikken i byområdene skal gå ned, mens nullvekst i personbiltrafikken opprettholdes i distriktene.

Fylkesveiene

Etterslepet på fylkesveiene er stort, og fylkesrådet vil prioritere å ta igjen vedlikeholdsetterslepet på fylkesveiene.

Det er flere viktige veiprojekter i vår region som står for tur. Fylkesrådet vil arbeide for at NTP inneholder videreføring av E18 Vestkorridoren til Drengsrud i Asker, bygging av ny Glommakryssning ved Fetsund, og at E134 Oslofjordkrysningen får en helhetlig kobling fra E6 på østsiden av fjorden til E18 på vestsiden av fjorden.

Riksvei 4 er en viktig ferdselsåre for mange i Akershus og Oslo. Nord for Akershus har veien fått mye oppmerksomhet, mens det fremdeles mangler mye på flere strekninger av veien. Fylkesrådet vil arbeide for at Rv4 kommer inn som en del av porteføljen til Nye veier for å sikre en helhetlig utbygging av veien. I tillegg vil fylkesrådet arbeide for ferdigstilling av den gjenværende delen av E16 mellom Kongsvinger og E6 som allerede ligger som et prosjekt hos Nye Veier.

Veiene skal være trygge å ferdes på, så fylkesrådet vil arbeide med at rassikring av Fv33 ved Feiring skal initieres.

Fylkesrådet vil

- Prioritere å ta igjen vedlikeholdsetterslepet på fylkesveier.
- At bomstasjoner som blir oppført utelukkende for å sikre strekningsvise utbygginger, skal bli tatt ned igjen når utbyggingen er ferdig finansiert.
- Arbeide for at Akershus fylkeskommune skal overta skiltmyndigheten for fylkesveiene.
- Se på muligheten for å etablere «Akershus Nye Veier» etter modell av statens selskap «Nye veier», for å se veiprojekter i en større sammenheng.

- Bruke utviklingskontrakter og innovative driftskontrakter for veidrift som sikrer at ny teknologi testes ut og tas i bruk, og gir insentiver for å kutte utslipp og redusere bruk av veisalt.
- Bruke handlingsrommet til å fravike veinormalkrav i utbygging av noen fylkesveier og gang- og sykkelveier, der det er hensiktsmessig for å bygge mer vei.
- Overføre fylkesveier til kommuner som ønsker det.
- Utrede mulighetene for ny Røykenvei.
- Utrede mulighetene for å oppgradere Fv120 på strekning Enebakk til Lillestrøm/E6.
- Arbeide for ny trafikkløsning på Fv120 gjennom Skedsmøkorset, som bidrar til bedre trafikkavvikling.

PLAN OG AREALPOLITIKK

Fylkesrådet mener Akershus skal være en aktiv og innovativ pådriver i sin rolle som samfunnsutvikler. Fylkeskommunen skal i tett samarbeid med den enkelte kommune, næringsliv, frivillige lag og organisasjoner fremme en positiv utvikling i fylket til det beste for innbyggerne.

Gjennom aktiv styring, og i dialog med den enkelte kommune, skal fylkeskommunen utøve rollen som samfunnsutvikler og tjenesteleverandør. Myndighetsrollen skal utøves slik at kommuner og fylke jobber mot samme mål – et levende, godt Akershus.

Samarbeidet mellom Akershus fylkeskommune, kommunene i Akershus, Oslo kommune og staten skal balanseres slik at utbyggingsmønstrene sikrer og bevarer viktige friområder, ivaretar natur- og jordvernet, og gir rom for vekst for næringslivet.

Akershus fylkeskommune skal ivareta fylkeskommunen sin rolle som regional planmyndighet etter plan- og bygningsloven på en god måte, og sikre størst mulig forutsigbarhet for kommunene, innbyggerne, og næringslivet.

Biologisk mangfold, matjord, vassdrag, strandsonen og kulturarven må bevares for framtidige generasjoner. Sterk befolkningsvekst og utbygging legger stort press på naturverdiene. Samordnet regional areal- og transportplanlegging kan redusere reisebehov, stimulere til et godt kollektivtransportsystem og legge grunnlaget for langsiktige og gode avveininger mellom vekst og vern.

Fylkesrådet vil

- At for å best ivareta kommunal selvråderett vil fylkesrådet arbeide tett sammen med kommunene for å sikre gode, forutsigbare prosesser, og begrense behovet for bruk av innsigelser.
- At boligutvikling, samferdsel og næringsutvikling må ses i sammenheng for å skape en helhetlig utvikling.
- At plan- og reguleringsaker behandles raskt og der man søker å finne gode løsninger.

- At fylkeskommunen jobber tett sammen med kommunene for å sikre at aktuelle nasjonale og regionale føringer og konflikter mellom ulike hensyn avklares og løses så tidlig som mulig.
- At de prioriterte tettstedene i den enkelte kommune, som skal defineres i regional plan for areal og mobilitet, løses i godt samspill mellom den enkelte kommune og fylket.
- Arbeide for at kommunene legger størstedelen av sin utbygging til prioriterte tettsteder og forplikte seg til etablering av kollektivforbindelser rundt disse.
- At hovedstadsregionens bo- og arbeidsmarked skal utvikles i tett samarbeid med Oslo.
- At utbyggingsprosjekter skal stille krav om lokal overvannshåndtering. Økt bruk av grønne tak kan være et tiltak.
- Utrede en regional plan for reiseliv og fritidsbebyggelse og destinasjonsutvikling.
- Ha fortsatt vekst og utvikling i næringsparkene i Akershus for å skape nye arbeidsplasser og varierte kompetansemiljøer.
- Arbeide for at større, sammenhengende naturområder ivaretas for friluftsliv gjennom regional planlegging.
- I samarbeid med kommunene videreføre arbeidet med arealbudsjet, arealregnskap, og arealnøytralitet. Fylkeskommunen skal i samarbeid med kommunene kartlegge områder som kan restaureres tilbake til natur.
- At jordvern og restaurering av natur og landbruksjord prioriteres høyt i fylkeskommunens areal- og transportplanlegging og egne prosjekter.
- At det etableres regionale løsninger for masseforvaltning i tett samarbeid med Oslo og andre nabofylker.
- At det må etableres langsiktige utbyggingsgrenser mot natur og friluftslivsområder.
- At klimatilpasning og hensyn til økt risiko for skred og flom skal vektlegges i arealpolitikken i Akershus.
- Arbeide for at myr og våtmark ikke dreneres, nydyrkes eller bygges ned.

KLIMA, MILJØ OG NATUR

Akershus skal være et klimapolitisk foregangsfylke.

Akershus fylkeskommune skal bidra til å bekjempe klimaendringene og til å bevare og bruke naturen og fjorden på en bærekraftig måte. Fylkesrådet vil sikre at flere skal få oppleve, bli kjent med og bli glad i naturen gjennom friluftsliv. Fylkesrådet vil gjøre det vi kan for å stanse tap av biologisk mangfold, i tråd med FNs bærekraftsmål. Akershus fylkeskommune skal være ledende innen bærekraftrapportering.

Akershus fylkeskommune skal bidra til at Norge oppfyller sine internasjonale forpliktelser i Naturavtalen, Parisavtalen og klimaavtalen med EU fra 2019.

Akershus fylkeskommune skal videreføre klimamålene som ligger til grunn i plangrunnlaget for nye regionale planer som er laget av Viken fylkeskommune, om «fossilfri virksomhet innen 2028 og 80% kutt i utslipp innen 2030, målt mot 2016».

Fylkesrådet vil videreføre arbeidet med klimabudsjett og klimaregnskap i samarbeid med kommunene. Fylkesrådet vil føre en klima- og miljøpolitikk som både kutter utslipp, øker verdiskapningen i Norge og tar hensyn til forbrukere og bedrifter. Vi vil at det skal lønne seg for folk og bedrifter å ta smarte og miljøvennlige valg.

Akershus har forskningsinstitusjoner, kunnskaps- og innovasjonsmiljøer og næringsliv som er verdensledende innen fornybar energi og bioøkonomi. Fylkesrådet mener at Akershus må utnytte sine fortrinn på veien mot nullutslippssamfunnet.

Fylkesrådet vil følge opp tidligere vedtatte mål om at Akershus og Osloregionen skal bli verdens første hovedstadsregion hvor all transport er utslippsfri innen 2030.

For å kutte klimagassutslipp og lokale utslipp i transportsektoren må vi legge til rette for at mennesker kan bo og arbeide slik at man kan gå, sykle og reise kollektivt til daglige gjøremål, og sikre at all transport blir utslippsfri. Utslippsfri kollektivtrafikk, utbygging av hurtigladere og fyllestasjoner for hydrogen og biogass er viktig for å lykkes med dette. God tilrettelegging for at privatpersoner, kommuner og næringsliv skal velge kollektivtrafikk og nullutslippskjøretøy og kutte utslipp i bygg er en viktig del av Akershus sitt bidrag til å kutte klimagassutslipp i Norge.

Fylkesrådet vil

- I løpet av 2024 legge fram en handlingsplan for hvordan klimamålene skal nås, i samarbeid med kommuner, næringsliv, organisasjoner og innbyggere.
- At alle eiendomsprosjekter i fylkeskommunal regi skal ha passiv- eller plusshus-standard, eller tilsvarende. Akershus skal satse på solenergi. Alle nye fylkeskommunale bygg skal ha solceller og alle eksisterende fylkeskommunale bygg skal ha solceller, så lenge bygningsmassen tillater det.
- At Akershus fylkeskommune skal stille utslippskrav i alle byggeprosjekter.
- Utvide bruk av veivasking av fylkesveiene der det er hensiktsmessig, for å bidra til bedre luftkvalitet og mindre spredning av mikroplast fra bildekk.
- Støtte utbygging av fyll- og ladeinfrastruktur for utslippsfri tungtransport og maritim transport.
- Sørge for at fylkeskommunens kjøretøy blir utslippsfrie.
- At Akershus Energi skal være en sterk utviklingsaktør innen fornybar energi. Fylkeskommunen skal ha et tettere samarbeid med Akershus Energi rundt energibesparende og energismarte løsninger.
- Arbeide for at produksjonen av biogass fra lokale avfallsressurser skal økes og stimuleres til at denne tas i bruk.

- Sette av satsingsmidler for å kutte utslipp og å mobilisere næringslivet til å bidra til innovasjon og næringsutvikling som bidrar til å kutte klimagassutslipp.

OSLOFJORDEN

Det bor nesten to millioner mennesker rundt Oslofjorden. For svært mange innbyggere i Akershus er Oslofjorden en av de største ressursene for næring, fritid og rekreasjon. Regjeringen Solbergs «Helhetlig tiltaksplan for Oslofjorden» slår fast at målet er en ren og rik fjord som er tilgjengelig for alle. Fylkesrådet vil intensivere oppfølgingen av denne planen.

Fylkeskommunen bør ha et stort kompetansemiljø innen vannforvaltning, og kan være en verdiøkende samarbeidspartner med NIVA, Oslofjorden Friluftsråd, Oslofjordrådet, Miljødirektoratet, kommunene og de andre fylkeskommunene som sogner til fjorden. Det er nå en allmenn oppfatning om at Oslofjorden er i krise, at tiltak er nødvendig, og at det haster. Fylkesrådet ønsker å ta lederrollen i dette arbeidet.

Fylkesrådet mener at et forpliktende samarbeid mellom alle forvaltningsnivåer, næringslivet og Oslofjordrådet kan skape gode, varige løsninger. Oslofjorden er et nasjonalt anliggende, hvor alle som forurenser, inkludert staten, må være med og betale om vi skal kunne friskmelde fjorden. Fylkesrådet mener det må bevilges betydelige midler over statsbudsjettet til å ruste opp kommunenes avløpsrenseanlegg.

Fylkesrådet vil ta initiativ til å involvere kommunene til et bredt samarbeid om et investeringsprogram for opprustning/oppgradering av nitrogenrensing i avløpssektoren, i likhet med for eksempel samarbeidet VEAS i Indre Oslofjord, og legge til rette for mer offentlig-privat samarbeid og næringsutvikling basert på ressursene i renseanleggene. Det må arbeides for beslutninger som snarest begrenser, renser og, der det er nødvendig, stanser, utslipp fra avløpsrenseanlegg, næringsliv og jordbruk. Fylkesrådet vil bidra og være en pådriver overfor kommunene for at kommunene skal registrere og ta vare på kantsoner, elver, bekker og våtmarksområder og følge opp avrenning fra landbruk og andre naturinngrep.

Friluftslivet langs sjøen må sikres. I samarbeid med kommunene må Akershus fylkeskommune følge nasjonale forventninger om helhetlig planlegging av land- og sjøareal. Fylkesrådet vil arbeide for et sammenhengende og forbedret kyststinet, og bidra til streng praktisering av plan og bygningslovens forbud mot bygging i strandsone, og bidra til å sikre strandarealer for allmenheten.

Insentivene for kommunene for storskala fjordrydding skal styrkes, og det skal arbeides sammen med kommunene for gode og avgiftsfrie innleveringsordninger for avfallet, samt kapasitet til å motta septik fra fritidsbåter. Frivilligheten spiller en viktig rolle i fjordryddingsarbeidet, og fylkesrådet ønsker å støtte opp om og styrke dette arbeidet.

Fylkesrådet vil arbeide for at Kystverket ikke gjennomfører ny kystfarled for nyttetraffikk i Vestfjorden vest for Håøya. Videre skal det ta initiativ til at det etableres et obligatorisk, nasjonalt register for alle fritidsfartøy, inklusive vannscootere, samt at det innføres vrakpant for fritidsfartøy.

Fylkesrådet ønsker at det lages større vernesoner i Oslofjorden der fangst og fiske er forbudt frem til et sunt liv i fjorden er gjenopprettet. Arbeidet må være basert på forskning og skje i dialog med fiskerinæringen. Opprettelse av flere reservater kan være aktuelt, for eksempel for hummer og fisk, og bygging av rev og ålegressenger.

Båttrafikken på Oslofjorden skal bli utslippsfri. Fylkesrådet vil se på hvordan det kan bidra til flere lademuligheter for fritidsbåtene.

Fylkesrådet vil opprette et fond som skal være et virkemiddel for å løse utfordringer innenfor klima, miljø og natur generelt og Oslofjorden spesielt, og som dessuten skal bidra til grønn nærings- og landbruksutvikling. For landbruket vil det særlig kunne innebære nye/alternative fangvekster og metoder for å unngå høstpløying og overgjødning, og mer innovasjon i landbruksdriften, herunder erfaringsutveksling og rådgivning.

NÆRINGSUTVIKLING

Fylkesrådet mener samfunnet skal bygges nedenfra, ved å utvikle de nære fellesskapene og sikre maktspredning i samfunnet. Skal vi nå klimamålene våre må vi sette næringslivet i stand til å utvikle fremtidens løsninger. Da er vi avhengige av investorer, ambisiøse bedriftsledere, kloke hoder og fremoverlent politikk.

Akershus utgjør sammen med Oslo en av de mest innovative næringsregionene i Europa. Et sterkt, mangfoldig og konkurransedyktig næringsliv med arbeidsplasser skaper trygghet, livskvalitet og velferd. Akershus har gode forutsetninger for å videreutvikle et mangfoldig næringsliv. Bedriftene må ha rammevilkår som stimulerer til nyetableringer, vekst og utvikling.

Akershus skal være et fylke der det er attraktivt å etablere næringsvirksomhet.

Det betyr at vi må legge til rette for et mangfold av gründere og jobbskapere. Fylkeskommunens oppgaver og roller skal samspille med det private næringslivet, gjennom å åpne nye muligheter for privat initiativ, kunnskap og kapital. Fylkesrådet ønsker å styrke kompetansemiljøene knyttet til Campus Ås og Kjeller. Fylkesrådet ønsker å styrke kompetansemiljøenes mulighet til å bidra til økt verdiskaping. Fylkesrådet vil også bidra til at høyskolene, universitetene og næringslivet samarbeider tettere med kommunene og fylkeskommunen i næringsutviklingen.

Et attraktivt fylke å etablere næringsvirksomhet

Fylkesrådet vil

- Legge frem en helhetlig strategi for næringsutvikling i fylket. Målet med strategien er at Akershus skal bli mer attraktivt for bedriftene som allerede er etablert, og at det blir mer attraktivt å etablere nye arbeidsplasser.
- Styrke og videreutvikle fylkeskommunens rolle som dialogpartner og katalysator for næringsrettet erfaringsutveksling, nye ideer og innovativt samspill mellom næringer, bedrifter og kompetansemiljøer i Akershus.
- Sikre bredbåndsdekning i hele fylket.
- Legge til rette for en utvikling av helsenæringen i fylket.
- Rigge utdanningssystemet slik at bedrifter og lokalt næringsliv får den kompetansen de har behov for.
- Splitte opp anbud slik at det er mulig å levere tilbud på deler av anskaffelsen.

- At Akershus skal være et foregangsfylke innenfor sirkulær økonomi. Fylkeskommunens virkemidler skal rettes mot prosjekter som stimulerer til bærekraftige og sirkulære produkter og tjenester.
- At Akershus skal være attraktivt for gründere gjennom at det sikres tilgjengelig kapital og riktige støtteordninger, samt forskning og kompetanse.
- Styrke finansieringen av inkubatorer i Akershus.
- Etablere en effektiv tjeneste som skal hjelpe bedrifter med å søke forsknings- og utviklingsmidler.
- Styrke vesentlig den innovasjonsforsterkende rollen som fylkeskommunen spiller som innkjøper av varer og tjenester, med særlig vekt på grønne og innovative anskaffelser.
- Styrke det internasjonale samarbeidet, innenfor aktuelle EU-programmer, og arbeide for å utløse mer penger fra EU-prosjekter innenfor områder som samferdsel, klima miljø, næringsutvikling.
- At næringslivet i Akershus skal få tilgang til en bedre infrastruktur for pilotering og testing av nye teknologiløsninger innen det grønne skiftet, i nært samarbeid med Oslo og andre nabokommuner.
- Ha fortsatt vekst og utvikling i næringsparkene i Akershus for å skape nye arbeidsplasser og varierte kompetansemiljøer.
- Tilbakeføre timesatsen for fylkeskommunale virkemidler som næringsutvikling og innovasjon og inflasjonsjustere denne.

Fremtidsrettede arbeidsplasser

Fylkesrådet vil

- Ta i bruk den nasjonale modellen for seriøse offentlige anskaffelser.
- Ha nulltoleranse for arbeidslivskriminalitet og støtte opp om tiltak som sikrer et seriøst og organisert arbeidsliv.
- Ha tett samarbeid mellom den videregående skolen og næringslivet for å få lærlinger ut i jobb.
- Sørge for at kravet om lærlinger følges opp i anskaffelser.
- Styrke samarbeidet med sosiale entreprenører.
- Søke å inngå samarbeid med VTA-bedrifter for å løse relevante oppgaver.

Reiseliv

Fylkesrådet vil

- Legge frem en egen reiselivsstrategi for Akershus fylke, med sikte på å legge til rette for vekst og satsing på reiseliv i regionen, og gi reiselivsnæringen gode rammebetingelser for bærekraftig fornyelse og utvikling.

Landbruk

Fylkesrådet vil

- At Akershus fylkeskommune skal ha en klar strategi for hvordan den kan bidra til grønn og bærekraftig omstilling i landbruket.
- At landbruket skal tilføres sterkere insentiver for økt bruk av klimavennlig og fremtidsrettet teknologi og robotisering i landbruket.
- Løfte frem lokale produsenter som kan øke mangfoldet og tilgangen på ulike spesialiteter og lokale matvarer.
- Stimulere til økt produksjon og bruk av biomasse slik at skogressursene og ressursene i sjø og vann bidrar til å nå klimamålene.
- Bidra aktivt til innovasjon og omstilling i landbruket gjennom blant annet å tilrettelegge for mer dialog og samarbeid med det biovitenskapelige kompetansemiljøet ved NMBU i Ås.

KULTUR

Kultur og kulturuttrykk fyller menneskers liv med mening og innhold. Kulturlivet er en viktig forutsetning for et godt samfunn, og en viktig forutsetning for at åpne demokratiske samfunn skal fungere. Derfor er investering i kulturlivet en viktig investering i demokratiet og i mennesker. Fylkesrådets målsetting er at flere barn, unge og voksne skal få gode kulturopplevelser der de bor.

Fylkesrådet vil være en aktiv støttespiller for kultursatsinger i hele fylket og bidra til at både profesjonelle og frivillige aktører får gode rammevilkår for å videreutvikle det frie kulturlivet. For å arbeide planmessig med å styrke kulturfeltet, vil fylkesrådet legge stor vekt på talentutvikling, publikumsutvikling og utvikling av kulturnæringer.

Fylkesrådet vil

- Videreutvikle og styrke talentsatsingene for barn og ungdom innen musikk, dans, teater og visuell kunst.
- Styrke det frivillige kulturlivet, som kor, korps og amatørteater.
- Sikre at NITJA senter for samtidskunst kan fortsette å gi et godt tilbud til befolkningen i Akershus, og ta initiativ til at fylkeskommunen starter dialog med Kistefos, Henie Onstad Kunstsenter og NITJA om hvordan disse kulturdestinasjonene kan samarbeide med andre kunstuttrykk.
- Videreutvikle fylkesbibliotekets arbeid for innbyggernes digitale deltakelse, forsterke fylkesbibliotekets arbeid for å gjøre bibliotekene til moderne og inkluderende møteplasser som kan romme mange aktiviteter, og være kompetanseressurs for folkebibliotekene.
- Bidra til kulturformidling på nye arenaer for å nå ut til flere, uavhengig av kulturell bakgrunn og funksjonsevne.

- Støtte opp under initiativ som bidrar til at personer med funksjonsnedsettelse kan ta del i kulturlivet.
- Videreutvikle Den kulturelle skolesekken og Den kulturelle spaserstokken.
- Arbeide for at Kulturinstitusjonenes evne og mulighet for publikumsutvikling og egeninntjening styrkes.
- At lokalene til de videregående skolene i Akershus skal være gratis tilgjengelig for frivillighet, lag og foreninger på kveldstid og i helgene.
- Gjøre Pilegrimsleden mer kjent som en attraktiv turled.
- At Oscarsborg som visningssted og arena for musikk og konserter, gis mulighet for å utvikles i samarbeid med kommersielle interesser.
- Styrke og legge til rette for videreutvikling av Nagelhus Schia Productions (NSP) for å styrke talentsatsingen innen dans og vise flere av forestillingene til et større publikum i et større geografisk område.

Museer og kulturminner

Akershus har en rik forhistorie med viktige kulturminner som viser hele landets utvikling, alt fra helleristninger til anlegg fra nyere industrihistorie og annen verdenskrig. Det er viktig å ta vare på dette for ettertiden slik at kommende generasjoner kjenner historien om hvem vi er, og har den med seg videre. Det er en stor tilleggsverdi at kulturturisme kan bidra med lokal verdiskaping og sysselsetning. Museene i Akershus (MiA) står i en særstilling når det gjelder ivaretagelse av vår felles kulturarv og historie i fylket. Kirkebyggene er blant de eldste kulturbygg vi har i samfunnet. Her avspeiles de ulike tiders kulturelle strømninger både i byggets arkitektur, og i dets utsmykning.

Uten aktivt vern risikerer vi at kulturminner med tiden forvitrer eller blir ødelagt, og går tapt. Forvaltningen av kulturminner består av tiltak for å bevare det som har vært, og er viktig for å bygge kulturforståelse, identitet og tilhørighet, trivsel og verdiskaping.

Fylkesrådet vil

- Støtte, styrke og formidle fylkets kulturarv, som omfatter bygningsvern, arkeologi og konservering.
- Synliggjøre kulturminner og kulturhistoriske verdier som en ressurs i samfunnsutviklingen og som en del av den samlede miljøforvaltningen, særlig innenfor by- og tettstedsutvikling.
- Bevare viktige kulturminner og gi støtte til museer som har stor regional og nasjonal verdi.
- Styrke samarbeidet med våre nasjonale museer og vertskommunene, slik at vi bedre kan utvikle og nyttiggjøre oss deres kunnskap og kompetanse.
- At verneforvaltningen skal vektlegge «vern gjennom bruk».
- Styrke museene som kunnskapsformidlere med tilgjengelighet for alle, også ved hjelp av økt digital tilstedeværelse.
- Styrke dialog og samarbeid med private eiere for å sikre vår kulturarv.

- Arbeide for at eiere av verneverdige bygninger får mer økonomisk støtte til antikvarisk vedlikehold.
- Motivere enkeltmennesker og eiere av kulturminner til å ta vare på kulturminnene, ved å tilby kompetanse, råd og veiledning.
- Bevare og styrke kompetansen innen små og utdøende håndverksfag, herunder videreutvikle Akershus bygningsvernssenter og fartøyvernssenteret i Viken.
- Arbeide for å få Fetsund lenser og Nordre Øyeren naturreservat inn på UNESCOs verdensarvliste.

FRIVILLIGHET, FOLKEHELSE OG TANNHELSE

Frivillighet og idrett

Akershus er helt avhengig av de mange tusen enkeltpersonene som gjør en uvurderlig frivillig innsats for sine lokalsamfunn på mange ulike vis. Det gjelder innen idrett, kor, korps, ungdomsarbeid, integrering, inkludering og mange andre ting. Uten frivilligheten og dugnadsånd stopper samfunnet opp. Gjennom frivilligheten får vi et bredere og mer mangfoldig tilbud som bidrar til utvikling av kreativitet og skaperkraft.

Fylkesrådet vil legge til rette for at frivilligheten i Akershus har gode arbeidsvilkår, og for at den kan fortsette å være fri og villig. Blant annet er det viktig at lokalene til de videregående skolene i Akershus skal være gratis tilgjengelig for frivillighet, lag og foreninger på kveldstid og i helgene. Fylkesrådet vil at Akershus skal skape gode arenaer og former for samarbeid med frivilligheten, på frivillighetens premisser.

Idretten er Norges største folkebevegelse og bidrar til god folkehelse, deltakelse og inkludering. Både idrett og friluftsliv bidrar til bedre livskvalitet og bedre helse. Friluftsområder må sikres gjennom riktig arealplanlegging. Vern av naturområder ikke skal være til hinder for å bruke dem som friluftsområder. Fylkeskommunen spiller en viktig rolle som støttespiller for frivillige organisasjoner og for sikring, drift og tilrettelegging av friluftsområder, og gjennom tildeling av tippemidler. Friluftsrådene og friluftsjorganisasjonene er viktige aktører på området, og fylkesrådet vil samarbeide tett med friluftsrådene og friluftsjorganisasjonene i dette arbeidet. Akershus har ansvar for å styrke og støtte idretten på fylkesnivå og for å sikre gode vilkår for idrettstalenter og idrettsarrangementer.

Fylkesrådet vil

- Styrke samarbeidet med og støtten til de frivillige organisasjonene
- At spillemidlene til anlegg for idrett, fysisk aktivitet, og friluftsliv blir fordelt på en god og forutsigbar måte, og åpne for at idrettskretsen kan være høringsinstans ved fordeling av spillemidlene til idrettsanlegg i fylket.
- Legge til rette for utbygging og utvikling av lokale og regionale turløyper og andre tiltak som fremmer friluftsliv, herunder legge til rette for stier og rekreasjonsløyper for mennesker med nedsatt funksjonsevne.
- Sikre og styrke allemannsretten og legge til rette for at allemannsrettens innhold blir kjent.

- Opprette en særskilt ordning for støtte til organisasjoner og fellesskap sitt arbeid med integrering og inkludering.
- Igangsette arbeidet med å opprette et fylkeskommunalt fritidsstipend som et tiltak mot utenforskap for barn og unge.
- Jobbe videre med gode ordninger for å støtte oppunder det frivillige arbeidet med Oslofjorden. Frivilligheten har en stor rolle i arbeidet med å redde Oslofjorden, gjennom strandrydding og lignende.

Folkehelse

FNs bærekraftsmål nr. 3 «God helse og livskvalitet» skal være førende for fylkets arbeid. God helse er grunnleggende for innbyggernes mulighet til å nå sitt fulle potensial og for å bidra til utvikling i samfunnet. Fylkesrådet vil legge til rette for at alle skal kunne leve et aktivt liv i hverdagen, gode muligheter for idrett og friluftsliv og at alle, uansett alder og helse, kan benytte seg av tilbudene i samfunnet.

Fylkesrådet vil

- Videreutvikle skolehelsetilbudet ved de videregående skolene og styrke samarbeidet med skolehelsetjenesten i kommunene for å redusere frafallet i videregående skole og fremme barn og unges fysiske og psykiske helse.
- Utvikle en egen ungdomshelsestrategi.
- Arbeide aktivt mot rus-, tobakks- og spillproblematikk i de videregående skolene.
- Videreføre arbeidet med universell utforming slik at alle fylkeskommunale bygg er tilgjengelige for alle.
- Støtte opp under planlegging og arbeid med utfartsparkering for friluftsliv.
- Ta initiativ til samarbeid om utvidelse av samtaletilbudet 13-20, etter modell fra Bærum, i de tre regionene i fylket. Dette er et gratis samtaletilbud for unge mellom 13 og 20 år, og er en del av Den norske kirkes diakonale tjeneste.
- Videreføre arbeidet med selvmordsforebygging som er igangsatt i Viken.
-

Tannhelse

Tannhelsetjenesten er en viktig del av det fylkeskommunale tjenestetilbudet. Den har ansvar for koordinering av all offentlig og privat tannhelsetjeneste i fylket. Virksomheten skal sørge for at tannhelsetjenester er tilgjengelige for alle som bor eller oppholder seg i fylket. Fylkesrådet ønsker å sikre attraktive klinikker for å rekruttere dyktige medarbeidere.

Fylkesrådet vil

- At tannhelsetjenesten i Akershus skal ha høy kompetanse, tilstrekkelig ressurser og moderne utstyr.
- At tannhelsetjenesten skal være lett tilgjengelig for innbyggerne.

- Styrke tannhelsetilbudet til tortur- og voldsutsatte og pasienter med sterk angst for tannbehandling.
- Styrke tannhelsetilbudet til innsatte i fengsler.
- Sikre tilstrekkelig informasjon til de gruppene som har krav på å få dekket tannbehandling.
- Tilføre tilbudet med tannbehandling under narkose tilstrekkelige ressurser slik at barn og utsatte grupper slipper lang ventetid for helt nødvendige tjenester, og sikre narkosetilbudet for mennesker med nedsatt funksjonsevne.

FYLKESKOMMUNEN SOM INNKJØPER

Fylkesrådet i Akershus vil arbeide for å fremme seriøst arbeidsliv gjennom sine innkjøp.

Fylkeskommunen som offentlig oppdragsgivere skal opptre i samsvar med grunnleggende prinsipper om konkurranse, likebehandling, forutberegnelighet, etterprøvbarhet og forholdsmessighet.

Fylkesrådet skal fremme effektiv bruk av samfunnets ressurser og bidra til at fylkeskommunen opptre med integritet, slik at Akershus sine innbyggere har tillit til at offentlige anskaffelser skjer på en samfunnstjenlig måte som ivaretar hensyn til bl.a. konkurranse, arbeidslivskriminalitet, miljø, klima, og sosiale forhold.

Fylkesrådet i Akershus legger til grunn følgende strategi for anskaffelser og innkjøp:

- Kostnadseffektiv utnyttelse av fylkeskommunens budsjetter med sikte på god kvalitet.
- Innkjøp og anskaffelser skal bidra til innovasjon og tjenesteforbedring i fylkeskommunen.
- Anskaffelser skal bidra til å utvikle regionen og næringer i vårt fylke.
- Samfunnsansvar som forvalter og myndighetsorgan er grunnleggende i forvaltning og gjennomføring av avtaler.
- Ved større anskaffelser der anbudene kan deles opp legges det til rette for at mindre bedrifter kan delta i konkurransen.
- Miljø skal vektes 35% i innkjøp.

